

ความสำคัญของการล่ามทางทหารและบทบาทของนายทหารล่ามที่มีต่อ
ภารกิจของกองบัญชาการกองทัพไทย

The Importance of Military Interpretation and Roles of
Military Interpreters to the Missions of the Royal Thai Armed
Forces Headquarters

พันเอกหญิง สาลินี มณีรัตน์*

Colonel Salinee Maneerat

บทคัดย่อ

บทความที่นำเสนอนี้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับประวัติการล่ามในประเทศไทย โดยสังเขปที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการล่ามทางทหารในปัจจุบัน บทบาทของล่ามในสังคมที่ใช้ภาษาในลักษณะต่างๆ บทบาทในมุมมองต่างๆ และมุมมองในบริบททางทหาร โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันภารกิจด้านการล่ามทางทหารสนับสนุนงานของกองทัพไทยและงานในขอบเขตความรับผิดชอบของกองบัญชาการกองทัพไทย นอกจากนี้ยังครอบคลุมบทบาท ความสำคัญและหน้าที่ของนายทหารล่าม ความจำเป็นของนายทหารล่ามที่มีต่อความสำเร็จของภารกิจทางทหาร และการสนับสนุนภารกิจของกองบัญชาการกองทัพไทยในภาพรวม แนวทางพัฒนาและรักษา

* นายทหารปฏิบัติการประจำศูนย์รักษาความปลอดภัย ช่วยราชการกรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

สถานภาพของนายทหารล่าม ความเป็นไปได้ในการสร้างนายทหารล่ามรุ่นใหม่ที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนนายทหารล่ามทั้งในปัจจุบันและอนาคต ปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับนายทหารล่ามหรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ล่ามทางทหาร คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนายทหารล่ามรวมถึงกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนากำลังพลด้านการล่ามของกองบัญชาการกองทัพไทย

คำสำคัญ 1.การล่ามทางทหาร 2. นายทหารล่าม 3.บทบาท 4.กองทัพไทย
5. กองบัญชาการกองทัพไทย

Abstract

This article describes a brief history of interpretation in Thailand as related to the current military interpretation. It explores the roles of interpreters in different kinds of societies that use language(s), various perspectives on their roles and their roles in the military context. In particular, it emphasizes the mission of military interpretation that supports the operations of the Royal Thai Armed Forces and those of the Royal Thai Armed Forces Headquarters. In addition, it includes the roles, importance and duties of military interpreters, the needs for them to achieve their mission in order to support the missions of the Royal Thai Armed Forces as a whole. The article offers guidelines on how to develop and maintain military interpreters' status, how to produce a new breed of efficient military

interpreter to solve the problem of the shortage of military interpreters both at present and in the future, and how to produce work motivation for them or those who perform military interpretation, desirable characteristics of military interpreters as well as other relevant activities on military interpretation training of the Royal Thai Armed Forces Headquarters.

Keywords 1. military interpretation 2. military interpreters 3. roles
4. Royal Thai Armed Forces 5. Royal Thai Armed Forces
Headquarters

บทนำ

บทความนี้มีเนื้อหาสำคัญโดยสรุปจากสารนิพนธ์เรื่อง “บทบาทนายทหารล่ามและความจำเป็นในการพัฒนาล่ามทางทหารสำหรับกองบัญชาการกองทัพไทย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการแปลและการล่าม (สายการล่าม) ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ผู้เขียนได้จัดทำขึ้น และได้เพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนเพื่อให้บทความนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยเฉพาะประวัติการล่ามในประเทศไทย โดยสังเขป คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนายทหารล่าม และกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนากำลังพลด้านการล่ามของกองบัญชาการกองทัพไทย

ประวัติการล่ามในประเทศไทยโดยสังเขป

การล่ามในประเทศไทยนั้นมีประวัติความเป็นมายาวนานเท่าที่มีหลักฐานปรากฏ อาจกล่าวได้ว่าเริ่มตั้งแต่ครั้งที่ประเทศไทยได้มีการติดต่อกับชาติตะวันตก ศาสตราจารย์ กาญจนา นาคนกุล ได้กล่าวถึงการล่ามในประเทศไทยว่า “ในสมัยอยุธยา คนไทยไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ คนอังกฤษก็ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ แต่มีคนฝ่ายไทยและฝ่ายอังกฤษที่รู้ภาษาโปรตุเกส การติดต่อกันระหว่างไทยกับอังกฤษ เช่น การทำสัญญาค้าขายก็ต้องใช้ภาษาโปรตุเกส ภาษาโปรตุเกสจึงเป็นภาษากลางสำหรับคนไทยในสมัยนั้น” ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดด้วยการแปลคำพูดด้วยปากเปล่าจากภาษาหนึ่งให้กลายเป็นอีกภาษาหนึ่งโดยทันทีเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสาร บุคคลผู้นั้นก็คือ “ล่าม” นั่นเอง

นอกจากนี้ ดร.ดวงทิพย์ สุรินทาธิป (Surintatip, 2007) ได้เขียนบทความเรื่องการล่ามในประเทศไทย-อดีตและปัจจุบัน ว่า ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา ได้มีผู้นำตัวชาวกรีกผู้ทำงานบนเรือของชาวอังกฤษซึ่งมีความสามารถพูดได้หลายภาษาชื่อ คอนสแตนติน ฟอลคอน (Constantine Phaulkon) มาถวายงานในราชสำนัก เขาสามารถก้าวขึ้นสู่อำนาจระดับสูงจนดำรงตำแหน่งเป็นสมุหนายก และทำหน้าที่ล่ามให้กับสมเด็จพระนารายณ์มหาราชและบาทหลวง จนได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น “ออกญาวิชาเยนทร์” จึงถือได้ว่าฟอลคอนเป็นบุคคลผู้ทรงอำนาจมาก มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงส่งคณะทูตไทยไปเจริญพระราชไมตรีกับพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2227 และเมื่อพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ทรงส่งคณะทูตมากรุงศรี

อยุธยา พ.ศ. 2228 โดยมี เซอร์วาลิเย เดอ โชมองต์ (Chevalier de Chaumont) เป็นราชทูต ฟอลคอนก็เป็นบุคคลสำคัญในการต้อนรับราชทูตนั้น

ในยุคต้นรัตนโกสินทร์ ล่ามไทยคนแรกที่ติดต่อสื่อสารได้ระหว่างสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวและทูตชาวอังกฤษคือพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้ามงกุฎ ซึ่งต่อมาได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และต่อมา พ.ศ. 2400 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้หม่อมราโชทัย นามเดิม คือ ม.ร.ว. กระจ่างกูร เดินทางไปกับคณะทูตไทยที่มีพระยามนตรีสุริยวงศ์ (ชุ่ม บุนนาค) เป็นหัวหน้าคณะเพื่อไปเจริญพระราชไมตรีอัญเชิญพระราชสาส์นและเครื่องมงคลราชบรรณาการไปถวายสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย แห่งสหราชอาณาจักร และยังเป็นผู้แต่งนิราศเมืองลอนดอน (กรมวิชาการ; 2539) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า “ล่าม” ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในบริบทของสังคม การเมือง และการปกครองของไทย

ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศไทยได้ส่งทหารอาสาไปร่วมรบในยุโรปโดยได้เดินทางถึงประเทศฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ. 2461 ประกอบด้วยหน่วยกองบิน และหน่วยกองยานยนต์ ทหารอาสาไทยได้ถูกส่งไปอบรมที่เมืองต่างๆ ของฝรั่งเศสเป็นเวลาหลายเดือน ในขั้นแรกๆ อาสาสมัครไทยกับทหารฝรั่งเศสเกิดความไม่เข้าใจระหว่างกันเนื่องจากขาดความรู้ทางภาษาจึงต้องอาศัยนักเรียนไทยในยุโรปเป็นล่ามแปลและอธิบายคำสอนให้ อย่างไรก็ตามหน่วยกองบินต้องใช้เวลาในการฝึกอบรมเป็นเวลานานหลายเดือน สงครามก็สิ้นสุดลงเสียก่อนจึงไม่ได้เข้าร่วมปฏิบัติการ แต่หน่วยกองยานยนต์สามารถออกไปปฏิบัติการได้ (ทหารไทยในสงครามโลกครั้งที่ 1)

ปัจจุบันนี้การล่ามได้มีบทบาทและความสำคัญในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการประชุมระดับชาติและระดับนานาชาติ ทั้งในภาคส่วนราชการ ภาค รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน จึงได้มีการจัดตั้งสมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2543 และ สมาคมล่ามการประชุมไทย เมื่อ พ.ศ. 2546 (Surintatip, 2007)

ในด้านการสอนวิชาการล่ามนั้น ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้พัฒนามาจากศูนย์การแปลคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2529 และต่อมาได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ชื่อศูนย์ว่า “ ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ ” เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี เมื่อ พ.ศ. 2541 นับเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศ ที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการล่ามระดับปริญญาโทบัณฑิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ)

บทบาทของล่าม

บทบาทของล่ามในสังคมที่ใช้ภาษาเดียว แอนเดอร์สัน (Anderson, 1976, pp.210-214) กล่าวว่า ล่ามเป็นบุคคลที่พูดได้ 2 ภาษา (bilingual) เป็นคนกลาง (a man in the middle) ซึ่งมักทำงานให้กับผู้ใช้ล่าม 2 ราย เป็นบุคคลที่มีอำนาจ (a power figure) ซึ่งใช้ความได้เปรียบทางภาษาอันเป็นผลจากการผูกขาดความได้เปรียบทางภาษาโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้อง 3 คน คือ ผู้พูด ล่าม และผู้ฟัง โดยทั้งผู้พูดและผู้ฟังไม่สามารถยืนยันถึงความแตกต่างในการแปลเนื่องจากรู้เพียงภาษาเดียว ซึ่งเมื่อรวมเข้ากับปัจจัยความคลุมเครือเรื่องบทบาท

ของล่าม จึงทำให้ล่ามสามารถกำหนดพฤติกรรมของตนต่อผู้ใช้ล่ามเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงส่งผลกระทบอย่างมากต่อโครงสร้างของสถานการณ์ทั้งหมด

บทบาทในยุคสังคมพหุภาษา (multilingual society) ล่ามเป็นบุคคลที่มีบทบาทอย่างยิ่งในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสาร การประชุมและการเจรจาระดับต่างๆ รวมทั้งการถ่ายทอดความเข้าใจซึ่งกันและกันให้เป็นไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จทั้งในระดับองค์การระดับประเทศ ระหว่างประเทศ ระหว่างภูมิภาค และระดับนานาชาติ ทั้งนี้เพราะภาษามีบทบาทอย่างยิ่งในวงการทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ฯลฯ

บทบาทในมุมมองต่างๆ ซิมเมล (Simmel, 1964) อ้างถึงในแอนเดอร์สัน (Anderson, 1976, p.213) ว่า ล่ามเป็น “ผู้ควบคุมการสนทนาที่แอบแฝง (covert manipulator) โปชแฮกเกอร์ (Pochhacker, 2004, p.147) กล่าวถึงล่ามว่า เป็นบุคคลที่เป็นสื่อกลาง (intermediary) ที่จะต้องถ่ายทอดคำพูดซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้อย่างประสบความสำเร็จ เป็นนักเจรจาต่อรอง (negotiator) เป็นผู้ไกล่เกลี่ย (mediator) และ เลสเตอร์และเทเลอร์ (Lester and Taylor, 1994) อ้างถึงในโปชแฮกเกอร์ (Pochhacker, 2004, p.148) ว่า ล่ามเป็นตัวแทนระหว่างวัฒนธรรม (intercultural agent) เพราะภาษาและวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกัน รอย (Roy, 1993/2002) อ้างถึงในโปชแฮกเกอร์ (Pochhacker, 2004:147) ว่า ล่ามเป็นเสียงสะท้อนที่ซื่อสัตย์ (faithful echo) นอกจากนี้คอนโดและเทเบิล (Kondo and Tebble, 1997) อ้างถึงในโปชแฮกเกอร์ (Pochhacker, 2004:148) ว่า ล่ามเป็นตัวกลางด้านภาษาศาสตร์ เป็นต้น

บทบาทของล่ามในบริบททางทหาร วิลส์ (Wilss, 1996: p.75) ได้กล่าวถึงบุคคลชาวฝรั่งเศสโดยกำเนิดผู้มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศและการล่าม ที่ต่อมาได้โอนสัญชาติเป็นพลเมืองสหรัฐฯ และทำงานให้กับกองทัพบกสหรัฐฯ โดยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ล่ามให้พลเอก ไอเซนฮาวร์ (Eisenhower) ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ พันเอก ลีออน ดอสเตอร์ (Leon Doster) และยังเป็นผู้จัดการการทำล่ามในการไต่สวนการพิจารณาคดีสงครามนูเรมเบิร์ก (Nuremberg War Trials) รวมทั้งได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้บุกเบิกการทำล่ามพูดพร้อม

ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่การเมืองและการทหารได้มีบทบาทอย่างเด่นชัดเพื่อยุติความขัดแย้งของกลุ่มชนในชาติและระหว่างชาติ โดยเฉพาะประเด็นด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีสหประชาชาติเป็นองค์กรหลักที่มีบทบาทส่งกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติเข้าไปปฏิบัติการเพื่อยุติความขัดแย้งนั้นๆ

ในบริบททางทหาร อาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันการล่ามทางทหารได้มีบทบาทและความสำคัญในการสนับสนุนภารกิจของกองทัพไทย ทั้งนี้เพราะกองทัพไทยนอกเหนือจากการมีหน้าที่ในการประกอบกำลัง การเตรียมกำลัง การป้องกันราชอาณาจักร และการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมโดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบนั้น ภารกิจอื่นๆ ของกองทัพไทยยังมีอีกหลายประการ อาทิ การรักษาสถิติประโยชน์ของชาติในต่างแดน การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง การแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างผู้บังคับบัญชาระดับสูง การดำเนินการด้านการวิเทศสัมพันธ์ทางการทูตโดยฝ่ายทหาร (Defence Diplomacy) การประชุมคณะกรรมการร่วมในระดับต่างๆ เพื่อความมั่นคงของชาติ

และความร่วมมือทางทหาร การฝึก การปฏิบัติการร่วม/ผสม การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพตามพันธกรณีที่ต่อสหประชาชาติ (กองทัพไทย, 2553, น.20) เช่น การกิจการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในติมอร์ตะวันออก (UNTAET) และ การกิจการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในซูดาน (UNMIS) เป็นต้น ซึ่งกองทัพไทยได้ส่งทหารเข้าร่วมปฏิบัติการดังกล่าวและได้รับการยอมรับจากนานาชาติ นอกจากนี้ ใน พ.ศ. 2558 เป็นปีที่จะมีการรวมตัวของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน การล่ามทางทหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งการล่ามภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน จึงมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมความร่วมมือดังกล่าวในบริบทของกองทัพไทย โดยมีเวทีการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting) เวทีการประชุมผู้บัญชาการทหารสูงสุดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ASEAN Chiefs of Defence Forces Informal Meeting) และเวทีการประชุมเจ้ากรมข่าวทหารอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ASEAN Military Intelligence Informal Meeting) เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมความร่วมมือด้านความมั่นคงดังกล่าว กองบัญชาการกองทัพไทยเป็นองค์กรหนึ่งกองทัพไทยที่มีบทบาทหลักประการหนึ่งในงานด้านยุทธศาสตร์ของกองทัพในภาพรวม มีความครอบคลุมภารกิจด้านความมั่นคง การข่าวกรอง และการวิเทศสัมพันธ์ของกองทัพ (กรมข่าวทหาร, 2552) ดังนั้นงานด้านการล่ามทางทหารจึงมีบทบาทในการสนับสนุนงานภารกิจต่างๆ ที่กล่าวมานี้สืบเนื่องจากปัญหาการขาดแคลนนายทหารล่ามของกองบัญชาการกองทัพไทย โดยเฉพาะนายทหารล่ามภาษาประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม ภาษาเขมร และภาษามลายู เป็นต้น กอปรกับการที่ผู้บัญชาการ

ทหารสูงสุดได้มอบหมายหลักการเรื่องการพัฒนากำลังพลที่มีความรู้ด้านภาษารอบบ้าน พ.ศ. 2549 กองการภาษาต่างประเทศ ในฐานะหน่วยขึ้นตรงและเป็นกองงานหลักของกรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทยที่รับผิดชอบงานด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการล่ามเพื่อสนับสนุนงานด้านการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และการวิเทศสัมพันธ์ของกองทัพไทย รวมทั้งการสนับสนุนการล่ามให้กับหน่วยขึ้นตรงของภารกิจของกองบัญชาการกองทัพไทยตามการร้องขอ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การศึกษา

แนวทางการวิจัยเชิงการทดสอบสมมุติฐานที่ว่าปัญหาการขาดแคลนล่ามเป็นปัญหาสำคัญที่กรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทยกำลังประสบอยู่และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน รวมทั้งต้องการจะพิสูจน์ว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนนายทหารล่ามภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะล่ามภาษาของประเทศเพื่อนบ้านที่กรมข่าวทหารได้กำหนดไว้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทความสำคัญ และหน้าที่ของล่าม ครอบคลุมเรื่องบทบาทของล่ามในสังคมที่พูดภาษาเดียว ในสังคมพหุภาษา ในมุมมองต่างๆ ในบริบทของการล่ามทางทหาร และในบริบทของกองบัญชาการกองทัพไทย การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการของผู้บัญชาการทหารสูงสุดเรื่องการพัฒนากำลังพลที่มีความรู้ด้านภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน และการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนล่ามของกรมข่าวทหาร การวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เพื่อศึกษาแนวคิด นโยบายแนวทางปฏิบัติในเรื่องการฝึกอบรมด้านการล่ามทางทหารในสถานศึกษาของกองทัพต่างประเทศประกอบด้วย แนวทางการฝึกอบรมล่ามในกองทัพอินโดนีเซีย กองทัพออสเตรเลีย กองทัพสหรัฐฯ และกองทัพประเทศในทวีปยุโรป เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการฝึกอบรมนายทหารล่ามสำหรับกองบัญชาการกองทัพไทยในอนาคต

จากปัจจัยดังกล่าว ผู้เขียนจึงขอนำเสนอสาระสำคัญจากสารนิพนธ์ของผู้เขียนเรื่อง “บทบาทนายทหารล่ามและความจำเป็นในการพัฒนาล่ามทางทหารสำหรับกองบัญชาการกองทัพไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของบทบาทและหน้าที่ของนายทหารล่าม ศึกษาความจำเป็นของนายทหารล่ามที่มีต่อความสำเร็จของภารกิจทางทหาร โดยเฉพาะงานด้านความมั่นคง ด้านการข่าวกรอง การวิเทศสัมพันธ์ การลดความขัดแย้งและการสนับสนุนภารกิจของกองบัญชาการกองทัพไทยในภาพรวม ศึกษาแนวทางในการพัฒนาและการรักษาสถานภาพของนายทหารล่าม รวมทั้งความเป็นไปได้ในการสร้างนายทหารล่ามรุ่นใหม่ที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนนายทหารล่ามทั้งในปัจจุบันและอนาคต ศึกษาปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับนายทหารล่ามหรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ล่ามทางทหาร และเพื่อประมวลแนวทางในการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการล่ามทางทหารของกองบัญชาการกองทัพไทยให้มีศักยภาพสูงเป็นที่ยอมรับสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของผู้บังคับบัญชาและหน่วยที่ขอรับการสนับสนุน

ขอบเขตการวิจัย

จำกัดอยู่ที่บทบาท หน้าที่ ความสำคัญ และความจำเป็นในการพัฒนาเส้นทางทหารสำหรับกองบัญชาการกองทัพไทย ศึกษารูปแบบและแนวทางการฝึกอบรมด้านการล่ามทางทหารของกองทัพของประเทศต่างๆ ในสถานศึกษาทางทหาร รวมทั้งการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานล่าม

ระเบียบวิธีการ

ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่ผู้วิจัย (ซึ่งในที่นี้คือผู้เขียนบทความ) ได้รับจากการเข้าร่วมการประชุมหัวหน้าศูนย์ภาษาของกองทัพในภูมิภาค ครั้งที่ 5 (CORELS V) การประสานขอรับการสนับสนุนข้อมูลโดยผ่านช่องทางการประสานความช่วยเหลือทางทหารกับกองทัพที่เกี่ยวข้อง การศึกษาเอกสารทางวิชาการและการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเปิด เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จากนั้นได้สร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามนายทหารสัญญาบัตรสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย จำนวนทั้งสิ้น 58 นาย ประกอบด้วยผู้บังคับบัญชาที่กำหนดนโยบายด้านการล่าม นายทหารล่าม และผู้ใช้ล่าม แล้วจึงให้ผู้บังคับบัญชาที่กำหนดนโยบายด้านการล่าม จำนวน 3 นาย นายทหารล่ามจำนวน 10 นาย และผู้ใช้ล่ามจำนวน 45 นาย ตอบแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ประชากรทั้ง 3 กลุ่มเพิ่มเติมนอกเหนือจากการให้ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลในเชิงลึกที่ครอบคลุม โดยมีผู้รับการสัมภาษณ์ จำนวน 10 นาย ณ ที่ตั้งของกองบัญชาการกองทัพไทย ถนนแจ้งวัฒนะ และศูนย์ที่ตั้งรักษาความปลอดภัย ถนนรามอินทรา กทม.

จากนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในลักษณะการสรุป การสัมภาษณ์และตีความคำถามในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบายโดยใช้การคิด คำนวณทางสถิติด้วยเกณฑ์การสร้างสถิติสำหรับการวิจัย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ซึ่งให้ผลข้อมูลในรูปแบบตารางสถิติ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าร้อยละ ประกอบการตีความข้อมูลที่ได้รับ

ผลการวิจัย

ข้อสรุปจากงานวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของล่ำม พบว่า บทบาทของล่ำมทางทหารนั้น ครอบคลุมบทบาทต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ในภารกิจทางทหาร นายทหารล่ำมมีบทบาทและความสำคัญทั้งในยุทธ บริเวณและในงานด้านยุทธศาสตร์ กล่าวคือในด้านยุทธบริเวณ นายทหารล่ำมมี บทบาทด้านการสนับสนุนงานของเจ้าหน้าที่ซึกถามเคลยศึกและบางครั้งก็ทำหน้าที่ เป็นผู้ซึกถามเคลยศึกด้วย เพื่อให้ได้ข่าวสารและข่าวกรองจากบุคคล เช่น การวาง กำลังและการประกอบกำลังของข้าศึก นอกจากนี้ยังทำงานด้านการแปลเอกสารที่ เกี่ยวข้องกับงานด้านการข่าว เช่น เอกสารที่ยึดได้จากข้าศึก งานด้านกิจการพล เรือ หรือภารกิจอื่นๆ สนับสนุนผู้บังคับบัญชาและหน่วยในงานด้านการล่ำม และ งานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2. งานด้านยุทธศาสตร์ในบริบทของกองบัญชาการกองทัพไทย นายทหาร ล่ำมปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายเพื่อตอบสนองภารกิจของกองบัญชาการ กองทัพไทยในภาพรวม นายทหารล่ำมมีบทบาทที่สำคัญดังต่อไปนี้

3. ด้านความมั่นคง นายทหารล่ามมีความสำคัญมาก ในกรณีที่ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ นายทหารล่ามอาจจะตั้งข้อสังเกตเสนอแนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบเพื่อหาแนวทางป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ นายทหารล่ามจึงเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดที่กองทัพจำเป็นต้องมีไว้เพื่อสนับสนุนภารกิจ ทั้งนี้เพราะความสำเร็จของภารกิจทางทหารมีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ การที่กองทัพมีนายทหารล่ามที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นผลดีต่อการรักษาผลประโยชน์ของประเทศและความลับทางราชการทหาร

4. ด้านการข่าวกรอง นายทหารล่ามมีภารกิจแฝงคือ “การเป็นนักการข่าว” นายทหารล่ามจะเป็นผู้เก็บรวบรวมรายละเอียดด้านการข่าว และประเด็นความคิดเห็นที่น่าสนใจต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการล่ามในการเจรจาของผู้นำกองทัพหรือผู้นำระดับสูง รวมทั้งท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้า และน้ำเสียง ซึ่งเป็นอวัจนภาษาอย่างหนึ่ง สามารถนำข้อมูลที่ได้มาประเมินหรือวิเคราะห์สถานการณ์และนำมารายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบเพื่อใช้ประโยชน์ด้านการข่าว

5. ด้านวิเทศสัมพันธ์ นายทหารล่ามมีบทบาทมากเพราะจะเป็นผู้รวบรวมและสรุปประเด็นที่ได้จากการสนทนาของผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพราะบางครั้งผู้ใช้ล่ามไม่สามารถจดจำรายละเอียดประเด็นการสนทนาได้ทั้งหมด นอกจากนี้การสื่อสารโดยใช้ภาษาเดียวกันยังก่อให้เกิดผลทางจิตวิทยา ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การดำเนินความสัมพันธ์ที่ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า ประชากรในงานวิจัยทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าล่ามมีส่วนช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีโดยเฉพาะกับบุคลากรจากกองทัพต่างชาติ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.21$

6. ด้านการลดความขัดแย้งหรือความรุนแรงของสถานการณ์ ผลการวิจัยสรุปว่านายทหารล่ามมีบทบาทที่สำคัญ เพราะล่ามเป็นเสมือน “ปากผู้นำกองทัพหรือผู้นำประเทศ” ถึงแม้ล่ามจะมีบทบาทที่ค่อนข้างจำกัดในประเด็นนี้ เพราะต้องแปลให้ตรงกับสิ่งที่ผู้พูดกล่าวได้อย่างเที่ยงตรง ถูกต้อง ตามเจตนารมณ์ของผู้พูด และจะต้องไม่เกินขอบเขตมิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและทำให้เกิดปัญหามานพลาญได้ นอกจากนี้การเจรจาผ่านล่ามยังทำให้ผู้บังคับบัญชามีเวลาคิดไตร่ตรองประเด็นที่จะสนทนา นายทหารล่ามจึงบทบาทในการผ่อนคลายนบรรยากาศความตึงเครียดและความรุนแรงของสถานการณ์ได้ในระดับหนึ่ง โดยประชากรในงานวิจัยทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกัน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.36$

7. ในด้านบทบาทอื่นๆ นั้น นายทหารล่ามยังมีบทบาทในการสนับสนุนภารกิจด้านการล่ามในการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการทหาร สนับสนุนงานของกรมส่วนเสนาธิการร่วม ส่วนปฏิบัติการและส่วนกิจการพิเศษของกองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพต่างๆ เมื่อได้รับการร้องขอ รวมทั้งการปฏิบัติการกิจอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา เช่น งานแปลเอกสารเจ้าหน้าที่ด้านการข่าว เจ้าหน้าที่จัดบันทึกการประชุม เป็นครูสอนนายทหารนักเรียน (ในภาษาที่ถนัด) พิธีกร ผู้ดำเนินการประชุม นายทหารบรรยายสรุป นายทหารติดตาม (escort officer) และนายทหารติดต่อ (liaison officer) เป็นต้น

8. ในด้านประเด็นเกี่ยวกับลักษณะการทำงาน พบว่า งานล่ามเป็นงานที่ต้องใช้ทักษะความชำนาญทางภาษาซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะบุคคล เมื่อเวลาผ่านไป ประสิทธิภาพของการทำงานล่ามลดน้อยลง โดยเฉพาะในกรณีที่ล่ามปฏิบัติงานคนเดียวโดยไม่มีการสับเปลี่ยนกับคู่ล่าม เป็นงานที่หนักและเสี่ยงต่อการผิดพลาดสูง งานล่ามไม่ควรจำกัดด้วยปัจจัยเรื่องความแตกต่างทางเพศ และล่ามไม่

ควรได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจอื่นนอกเหนือจากภารกิจล่าม เพราะจะทำให้ประสิทธิภาพของการทำล่ามลดลง เนื่องจากล่ามต้องมุ่งความสนใจไปที่กิจกรรมอื่นๆ ในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้การมีล่ามสนับสนุนการสนทนา การบรรยาย หรือการฝึกอบรมยังช่วยให้ผู้ฟังหรือผู้ใช้ล่ามเกิดความเข้าใจในเนื้อหาการนำเสนอได้มากขึ้น รวมทั้งการมีส่วนช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีโดยเฉพาะกับบุคลากรจากกองทัพต่างชาติในการฝึกร่วม/ผสม เช่น การฝึกร่วม/ผสม คอบบร้าโกลด์ ที่กองทัพไทยเป็นเจ้าภาพร่วมกับกองทัพสหรัฐฯ และปฏิบัติการร่วมกับกองทัพต่างชาติ ผลการวิจัยนี้จึงสะท้อนให้เห็นธรรมชาติ ลักษณะการทำงาน และความต้องการด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานของล่าม อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาที่กำหนดนโยบายด้านการล่าม ผู้ปฏิบัติงานและผู้ใช้ล่าม รวมทั้งการพิจารณามอบหมายภารกิจอื่นๆ นอกเหนือจากภารกิจล่ามที่อาจจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของนายทหารล่ามโดยไม่จำเป็น

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาด้านแคลนนายทหารล่าม กองบัญชาการกองทัพไทยจึงควรมีแนวทางในการพัฒนาและรักษาสถานภาพของนายทหารล่ามดังต่อไปนี้ คือ การเริ่มต้นจากกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่เติบโตในพื้นที่ใกล้เคียงกับประเทศเพื่อนบ้านหรือเป็นบุคคลที่เติบโตในประเทศที่ใช้ภาษานั้นๆ เป็นระยะเวลาานจนเข้าใจและคุ้นเคยทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน และวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ เป็นอย่างดี รับสมัครบุคคลดังกล่าวแล้วบรรจุเข้ารับราชการและจัดฝึกอบรมด้านการล่ามเพื่อให้บุคคลผู้นั้นสามารถปฏิบัติหน้าที่นายทหารล่ามได้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางหรือมาตรการในการรักษานายทหารล่ามที่มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ด้านการล่ามขั้นสูงไว้เพื่อเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และสอนทักษะด้านการล่ามแก่นายทหารล่ามรุ่นต่อไป และควรกำหนดแนวทางการเติบโตใน

เส้นทางรับราชการให้ชัดเจนกว่าการปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปฏิบัติงานว่าจะสามารถก้าวหน้าได้ตามสายงาน นอกจากนี้ยังควรเพิ่มช่องทางที่อำนวยความสะดวกในการปรับย้ายบุคลากรจากต่างเหล่าทัพที่มีความสนใจที่จะมาปฏิบัติงานด้านการล่ามให้กับหน่วยในกองบัญชาการกองทัพไทยที่มีความจำเป็นต้องใช้ล่าม รวมทั้งควรมีมาตรการหรือแนวทางที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อป้องกันมิให้ต้องสูญเสียบุคลากรที่มีความสามารถด้านการล่าม โดยเฉพาะในชั้นยศพันตรีขึ้นไป ทั้งนี้เพราะนายทหารที่ครองชั้นยศดังกล่าวโดยเฉพาะนายทหารชายซึ่งมีสิทธิ์สมัครเข้าเรียนโรงเรียนเสนาธิการของเหล่าทัพอาจจะได้รับการปรับย้ายไปทำหน้าที่ในฝ่ายอำนวยการภายหลังที่สำเร็จการศึกษาและอาจจะไม่สามารถปฏิบัติงานด้านการล่ามได้อีกต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมขวัญและกำลังใจของนายทหารล่ามซึ่งควรเป็นเงินค่าตอบแทนความสามารถพิเศษเช่นเดียวกับนักบินที่ได้เงินค่าปีก การพิจารณาบำเหน็จประจำปี ความก้าวหน้าในการรับราชการ และการยกย่องชมเชยในโอกาสที่เหมาะสมเพราะเป็นบุคคลที่มีบทบาทอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของภารกิจ แม้กระทั่งในกองทัพของประเทศมหาอำนาจ เช่น กองทัพสหรัฐฯ และกองทัพของประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น กองทัพออสเตรเลีย ก็มีเงินค่าตอบแทนความสามารถพิเศษแก่บุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ นอกเหนือจากเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงต่างๆ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานนอกจากนี้ยังควรมีการประเมินผลงานและคุณภาพของนายทหารล่ามตามห้วงเวลาที่กำหนดไว้เพื่อเป็นปัจจัยกระตุ้นให้นายทหารล่ามต้องหมั่นฝึกฝนประสิทธิภาพในการทำงานของตนเองให้สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความมั่นใจและได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและหน่วยที่รับการสนับสนุนล่าม

ในด้านปัญหาในการปฏิบัติงานและปัจจัยที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของ นายทหารล่าม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการให้น้ำหนักคะแนนพบว่า มี ปัญหาสำคัญ 5 ประการด้วยกันของนายทหารล่าม

1. ล่ามไม่มีเวลาเตรียมตัวที่เพียงพอก่อนการปฏิบัติงาน
2. ล่ามฟังไม่เข้าใจเนื่องจากไม่ชินสำเนียงของผู้พูด
3. ไม่เข้าใจคำศัพท์ ศัพท์เฉพาะ เช่น ศัพท์ทางทหาร ศัพท์ทางเทคนิค เป็นต้น
4. ล่ามขาดข้อมูล รายละเอียดของงาน เช่น เรื่องที่จะสนทนา รายละเอียดเกี่ยวกับผู้พูด
5. ล่ามขาดประสบการณ์และการฝึกฝนทักษะล่ามอย่างจริงจัง

ซึ่งหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกระดับควรจะได้รับทราบประเด็นต่างๆ เหล่านี้ และหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อนึ่ง แนวทางแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรมที่สุดคือ การให้ความรู้ การถ่ายทอดประสบการณ์ และการฝึกอบรมทักษะด้านการล่ามแก่ ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเป็นมืออาชีพ อันจะสามารถแก้ไขปัญหาล่ามขาดแคลน นายทหารล่ามโดยเฉพาะล่ามภาษาของประเทศเพื่อนบ้านได้

ปัญหาการไม่เข้าใจศัพท์ทางทหาร ศัพท์ทางเทคนิค และคำย่อทางทหารเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานที่นายทหารล่ามหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการล่ามทางทหารที่เป็นพลเรือนมักพบอยู่เสมอ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ปฏิบัติงานควร จะศึกษาและทำความเข้าใจให้ดีเพื่อให้เกิดความถูกต้องในการแปล กล่าวคือในบริบททางทหาร

ประเภทและชื่อของยุทธโปกรณ์ เมื่อพูดถึง Scorpion จะหมายถึง รถถัง ประเภทรถถังเบา ผลิตโดยสหรัฐฯ แต่ถ้ากล่าวถึง Scorpene หมายถึง

เรือดำน้ำที่พัฒนาและผลิตโดยฝรั่งเศสและสเปน หรือเมื่อกล่าวถึง Galaxy ซึ่งมีชื่อเรียกนามเรียกขานว่า C-5 หมายถึงอากาศยานขนส่งขนาดใหญ่ ส่วน Predator ซึ่งมีชื่อเรียกนามเรียกขานว่า RQ1 เป็นอากาศยานไร้คนบิน (UAV) ที่ใช้งานโดยกองทัพอากาศสหรัฐฯ เป็นหลัก

ชื่อการประชุม เช่น การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers Meeting หรือ ADMM) การประชุมผู้บัญชาการทหารสูงสุดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ASEAN Chiefs of Defence Forces' Informal Meeting หรือ ACDIFIM) การประชุมเจ้ากรมข่าวทหารอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ASEAN Military Intelligence Informal Meeting หรือ AMIIM) การประชุมคณะกรรมการชายแดนระดับภูมิภาค (Regional Border Committee หรือ RBC) มีแม่ทัพภาคของกองทัพทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วม การประชุมคณะกรรมการชายแดนระดับสูง (High Level Committee หรือ HLC) มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองทัพทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วม การประชุมคณะกรรมการชายแดนทั่วไป (General Border Committee หรือ GBC) มีรัฐมนตรีกลาโหมทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วม การประชุมฝ่ายเสนาธิการระดับอาวุโส (Senior Staff Talk หรือ SST) และ การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Subject Matter Expert Exchange หรือ SMEE) การประชุมคณะทำงานหารือทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ (Thai –TAC) การประชุมคณะกรรมการอำนวยความสะดวกประสานงานความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างกระทรวงกลาโหมไทยกับกระทรวงกลาโหมออสเตรเลีย (Joint Australia-Thailand Defence Coordination Committee หรือ JATDCC) เป็นต้น

ชื่อการฝึกร่วม/ผสมทางทหาร เช่น การฝึกร่วม/ผสมคอบร้าโกลด์ (Joint/Combined Cobra Gold Exercise) การฝึกปฏิบัติการวางแผนเพื่อการรักษาสันติภาพระหว่างกองบัญชาการกองทัพไทยกับกระทรวงกลาโหมออสเตรเลีย (Pirab-Jabiru Exercise) การฝึกในส่วนเสนาธิการร่วมผสมนานาชาติ (Multinational Planning Augmentation Team หรือ MPAT) การฝึกการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในกลุ่มอาเซียน (ASEAN Humanitarian Assistance and Disaster Relief Exercise หรือ AHEx) การฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการ (Command Post Exercise หรือ CPX) เป็นต้น

ชื่อโครงการความร่วมมือและหลักสูตรทางทหาร เช่น โครงการความร่วมมือทางทหาร (ออสเตรเลีย) Defence Cooperation Program (DCP) โครงการการฝึกศึกษาทางทหารระหว่างประเทศ (สหรัฐฯ) International Military Education and Training Program หรือ IMETP เป็นต้น (สาลินี, 2557)

รวมทั้งคำย่อซึ่งเป็นคำเฉพาะในสายยุทธการ เช่น พื้นที่รับผิดชอบ Area of Responsibility (AOR) พื้นที่ปฏิบัติการ Area of Operations (AO) การปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม Military Operations Other than War (MOOTW) สายการข่าว เช่น ข่าวกรองทางสัญญาณ Signal Intelligence (SIGINT) ข่าวกรองจากภาพ Imagery Intelligence (IMINT) รายงานด่วน Spot Report (SPOTREP) รายงานสถานการณ์ Situation Report (SITREP) สิ่งบอกเหตุ (indications) และ สายการส่งกำลังบำรุง เช่น การขายทางทหารแก่ต่างประเทศ Foreign Military Sales (FMS) และ เส้นหลักการส่งกำลัง Main Supply Route (MSR) เป็นต้น (พจนานุกรมศัพท์ทหารอังกฤษ-ไทย, 2547)

นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่นๆ ที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อส่งเสริมการทำงานของนายทหารล่ามคือ ควรจัดตำแหน่งที่นั่งของนายทหารล่ามให้เหมาะสม เพราะมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และควรมีการจัดเตรียมอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของล่ามให้เหมาะสมกับภารกิจนั้นๆ เนื่องจากงานล่ามเป็นงานที่ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้สมาธิสูง และเป็นการทำงานที่ต้องเผชิญกับความกดดันและความตึงเครียดจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน ดังนั้นล่ามจึงควรมีเวลาได้พักเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการปฏิบัติงานมิฉะนั้นจะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ควรจัดให้ล่ามได้ทำงานคู่กับคู่ล่ามเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในกรณีที่เป็นการล่ามพูดพร้อม และควรมีการจัดจ้างล่ามพลเรือนจากภายนอกเป็นครั้งคราวเมื่อมีความจำเป็นซึ่งเนื้อหาของภารกิจนั้นไม่จำกัดชั้นความลับหากไม่สามารถจัดหานายทหารล่ามได้ทันเวลา

งานวิจัยฉบับนี้จึงเป็นการยืนยันสมมุติฐานที่ว่าปัญหาการขาดแคลนนายทหารล่ามเป็นปัญหาสำคัญที่กรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทยกำลังประสบอยู่และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งกรมข่าวทหารได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและได้เริ่มดำเนินการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนนายทหารล่ามที่สอดคล้องกับหลักการของผู้บัญชาการทหารสูงสุดในการพัฒนาบุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในทิศทางที่ถูกต้องแล้ว ผลจากการวิจัยระบุว่าจะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อหามาตรการในการรักษานายทหารล่ามที่มีประสบการณ์สูงไว้เพื่อให้หน่วยต้องสูญเสียกำลังพลดังกล่าวที่อาจจะขอย้ายออกจากหน่วยเพื่อไปปฏิบัติงานในสายงานอื่นที่มีความก้าวหน้าและมีภารกิจที่มีความท้าทายมากกว่า และควรจะต้องมีการจัดหาสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับนายทหารล่าม รวมทั้ง

การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ล่ามทางทหารให้มีประสิทธิภาพสูง เป็นที่ยอมรับเพื่อตอบสนองภารกิจของผู้บังคับบัญชาในระดับสูง หน่วยที่ขอรับการ สนับสนุนล่าม และภารกิจของกองบัญชาการกองทัพไทยในภาพรวมจึงจะสามารถ แก้ไขปัญหาการขาดแคลนนายทหารล่ามโดยเฉพาะล่ามภาษาของประเทศเพื่อน บ้านได้ในระยะยาว

คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนายทหารล่าม

จากผลของการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นายทหารล่ามเป็นบุคคลที่มี บทบาทและความสำคัญที่มีส่วนให้งานภารกิจของกองทัพบรรลุความสำเร็จสามารถ ดำเนินไปด้วยความราบรื่นและความเข้าใจอันดี คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของ นายทหารล่ามจึงควรมีดังนี้ 1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ สาขา ภาษาที่ใช้ในปัจจุบัน (modern language (s)) หรือสาขาใดก็ได้ 2. หากมีโอกาส ได้ใช้ชีวิตและมีประสบการณ์การใช้ภาษาในต่างประเทศจะเป็นประโยชน์ต่อ ผู้ปฏิบัติงาน 3. มีความรู้ทั้งภาษาไทย (ภาษาแม่) และภาษาต่างประเทศที่จะทำล่าม ในระดับดีมากหากรู้ภาษาอังกฤษด้วยจะเป็นประโยชน์ 4. มีความรู้พื้นฐานทาง ทหาร สำเร็จการศึกษาหลักสูตรทางทหารของเหล่าที่ตนสังกัด เช่น ยศทหาร ศัพท์ ด้านการทหาร ชื่อการฝึกทางทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ ฯลฯ 5. รู้จักวิธีการทำล่าม และเทคนิคต่างๆ ของการทำล่าม 6. มีความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหา และกระบวนการในการถ่ายทอดข้อมูล 7. มีความรู้เรื่องต่างๆ ไปอย่างกว้างขวาง เช่น ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ มีความสนใจใฝ่รู้ตลอดเวลา ติดตามข่าวสารความเป็นไปของโลกซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความรู้นอกกรอบภาษา (extra linguistics knowledge) 8. มีจรรยาบรรณในการทำงาน เคร่งครัดในวินัย

ทหาร มีความตรงต่อเวลา โดยเฉพาะการรักษาความลับทางราชการทหารอย่างเคร่งครัด ดังคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลที่ว่า “.....ข้าพเจ้าจะไม่แพร่งพรายความลับของทางราชการเป็นอันขาด” 9. มีสุขภาพแข็งแรง อดทนต่อการทำงานหนัก 10. มีสติที่ตั้งมั่น จิตใจหนักแน่น อดกลั้นต่ออารมณ์ที่มากระทบ ไม่หวั่นไหวง่าย และมีมนุษยสัมพันธ์อันดี 11. มีสมาธิดี สามารถจดจ่อในเรื่องต่างๆ ได้อย่างดียิ่ง 12. มีทักษะการพูดในที่สาธารณะ (public speaking skill) 13. เป็นผู้ที่รักษาอนามัยส่วนบุคคล ความสะอาดของเสื้อผ้าเครื่องแบบ แต่งกายอย่างถูกต้องกาลเทศะ (หากแต่งกายนอกเครื่องแบบ) 14. มีไหวพริบปฏิภาณ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีอารมณ์ดี สุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักกาลเทศะ 15. มีวิจารณ์ญาณที่ดี กล้าตัดสินใจ ช่างสังเกต และมีจิตวิญญาณของการเป็นนักการข่าว 16. มีน้ำเสียงชวนฟัง พูดชัดเจน ไม่ตะกุกตะกัก ไม่พูดเร็วและเร็วจนเกินไป ออกเสียงคำควบกล้ำชัดเจน 17. ทำงานอย่างมีอาชีพเต็มขีดความสามารถ มีมาตรฐานในการทำงาน แปลด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์ มั่นใจ ไม่แปลงสาร (ไม่แต่งเติมต้นฉบับ) ถ้ารู้ตัวว่าแปลผิดต้องรีบแก้ไข 18. มีเวลาและการเตรียมตัวที่ดีก่อนการปฏิบัติงาน 19. ศึกษาและทำความเข้าใจวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะแบบธรรมเนียมทหาร รวมทั้งวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมของประเทศที่ตนจะทำล้าม (เช่น Dos and Don'ts) 20. หมั่นใฝ่หาความรู้ ปรับปรุงและพัฒนาทักษะทางภาษาและทักษะการทำล้ามของตนอยู่เสมอ ดังคำกล่าวที่ว่า “ทหารยอมไม่หันหลังให้กับศัตรูและข้าศึก” 21. ใจกว้าง ยอมรับฟังคำแนะนำ คำติชมต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงตนเอง 22. เป็นผู้ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ด้วยการรักษาเกียรติยศและชื่อเสียงของตนและของหน่วย (Duangtip Surintatip อ้างถึงใน สาลินี มณีรัตน์, 2558)

กิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนากำลังพลด้านการล่ามทางทหาร

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการล่ามทางทหารและบทบาทของทหารล่ามที่มีต่อภารกิจของกองบัญชาการกองทัพไทย กรมข่าวทหารจึงได้เริ่มดำเนินโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะล่าม กองบัญชาการกองทัพไทย ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2555 2556 2557 และ 2558 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพิ่มพูนความรู้และทักษะให้กับกำลังพลที่ปฏิบัติงานล่ามให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานด้านวิเทศสัมพันธ์ งานด้านการข่าวกรอง และงานด้านความมั่นคง

3. เพื่อฝึกอบรมบุคลากรด้านการล่ามรุ่นใหม่ สำหรับรองรับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนนายทหารล่ามในระยะยาว

4. เพื่อสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกำลังพลที่ปฏิบัติงานล่ามซึ่งจะนำไปสู่การประสานงานต่อไปในอนาคต

5. เพื่อบูรณาการความรู้และทรัพยากรของกองทัพให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักนิยมของกองบัญชาการกองทัพไทย โดยมีผู้เข้ารับการอบรมเป็นกำลังพลที่ปฏิบัติงานล่ามหรือผู้ที่มีศักยภาพที่จะได้รับการพัฒนาให้ปฏิบัติหน้าที่ล่าม รวมทั้งกำลังพลที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศในเกณฑ์ดี - ดีมาก ที่คาดว่าจะได้รับมอบหมายภารกิจด้านการล่ามสังกัดกองทัพไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือการตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของนายทหารล่ามที่มีต่อภารกิจทางทหาร และเพื่อให้กำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่ล่ามได้รับความรู้พื้นฐานและทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน รวมทั้ง

การปลูกฝังจรรยาบรรณและมารยาทของล่ามเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

สรุป

การล่ามได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง และการทหาร มานานแล้วนับตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน เมื่อพิจารณาถึงบริบททางทหาร นายทหารล่ามมีบทบาทที่หลากหลาย สามารถปฏิบัติภารกิจตอบสนองความต้องการของผู้บังคับบัญชาและหน่วยที่ขอรับการสนับสนุนจนเป็นที่ได้รับความไว้วางใจและการยอมรับ จนอาจกล่าวได้ว่านายทหารล่ามเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญนับเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของภารกิจของกองบัญชาการกองทัพไทย และกองทัพไทยในภาพรวม ทั้งในงานด้านความมั่นคง การข่าวกรอง และการวิเทศสัมพันธ์ทางการทูตโดยฝ่ายทหาร

กองบัญชาการกองทัพไทยได้ตระหนักถึงปัญหาการขาดแคลน นายทหารล่ามโดยเฉพะนายทหารล่ามภาษาของประเทศเพื่อนบ้านจึงได้มีแนวทางต่างๆ ที่จะรักษานายทหารล่ามที่มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ด้านการล่ามขั้นสูงไว้และพัฒนา นายทหารล่ามรุ่นใหม่ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองภารกิจของกองทัพไทยซึ่งทวีความท้าทายด้วยมิติต่างๆ ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อดำรงความเป็นสากลและเป็นที่ได้รับการยอมรับจากกองทัพของอารยประเทศ

บรรณานุกรม

- กองบัญชาการกองทัพไทย, กรมข่าวทหาร. (2553). 50 ปีกรมข่าวทหาร กองทัพไทย ก้าวต่อไป.....สู่ปีที่ 2020, กรุงเทพมหานคร: กรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย.
- กองบัญชาการกองทัพไทย. (2553). กองทัพไทย (Royal Thai Armed Forces). กรุงเทพมหานคร: กองบัญชาการกองทัพไทย.
- กองบัญชาการทหารสูงสุด, กรมยุทธศึกษาทหาร. (2547). *พจนานุกรมศัพท์ทหาร อังกฤษ-ไทย ฉบับใช้ร่วมสามเหล่าทัพ*. กรุงเทพมหานคร: กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด.
- กาญจนา นาคสกุล. ภาษากลาง ภาษาชาติ ภาษามาตรฐาน ภาษาถิ่น. นิตยสารสกุลไทย. สืบค้นจาก <http://www.payathai.org.th/wiki/index.php>
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2539). *นิราศเมืองลอนดอน ของหม่อมราชโชทัย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย. สืบค้นจาก <http://th.wikipedia.org/wiki>
- ทหารไทยในสงครามโลกครั้งที่ 1. สืบค้นจาก <http://topicstock.pantip.com/library/topicstock/2007/06/K5541885/K5541885.html>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน

ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สืบค้นจาก [http://www.arts.chula.ac.th/~tran/main/](http://www.arts.chula.ac.th/~tran/main/content.php?categoryname=special)

[content.php?categoryname=special](http://www.arts.chula.ac.th/~tran/main/content.php?categoryname=special)

สาลิณี มณีรัตน์. (2553). บทบาทนายทหารล่ามและความจำเป็นในการพัฒนาล่ามทางทหารสำหรับกองบัญชาการกองทัพไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สาลิณี มณีรัตน์. (2557). เอกสารประกอบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะล่ามกองบัญชาการกองทัพไทย ปีงบประมาณ 2557. กองการภาษาต่างประเทศ กรมข่าวทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย.

สาลิณี มณีรัตน์. (2558). คุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนายทหารล่าม. พาวเวอร์พอยต์ประกอบการบรรยายเรื่องการล่ามทางทหาร.

Anderson, R.B.W. (1976). Perspectives on the role of interpreter. In F. Pochhacker, and M. Shlesinger, (ed.), *The Interpreting Studies Reader*, pp. 208-215 New York: Routledge. Laster, K. and Talor, V. 1994. Interpreter and legal system. Leichhardt, NSW: The Federation Press.

Pochhacker, F. (2004). *Introducing Interpreting Studies*. New York: Routledge. Roy, C. 1993/2002. The problem with definitions, descriptions and the role metaphors of interpreters. In F. Pochhacker, and M. Shlesinger, (eds.), *The Interpreting Studies Reader*, pp334-353. New York: Routledge.

Simmel, G. (1976). The Triad. In K. Wolff, trans. and ed. The sociology of George Simmel. New York: The Free Press.

Surintatip, D. Interpretation in Thailand - Past and Present. On AIIC website in May 2007. Available from <http://www.linkedin.com/profile/Surintatip>
Surintatip, D. (2005). *Desirable characteristics of an interpreter, power point presentation on How crucial are interpreters?* [PowerPoint Slides]

Wilss, W. (1999). *Translation and interpretation in the 20th century: focus on German*. Philadelphia: Amsterdam.

ภาพภารกิจของกองทัพไทย

ที่มาของภาพ : หนังสือของกองทัพไทย (Royal Thai Armed Forces) ปรากฏในรายการอ้างอิง
ภาพพิธีเปิดการฝึกร่วม/ผสม คอบบร้าโกลด์ 2014 จาก
<http://chaoprayanews.com/blog/yotin/2014/02/09/cobra-gold-2014>

ภาพการปฏิบัติงานของนายทหารล่าม

ภาพการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะล่าม กองบัญชาการกองทัพบกไทย
(ได้รับอนุญาตจากวิทยากรผู้บรรยายแล้ว)